

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

В. А. Міщенко, Р. Г. Долінська, А. Л. Парцирна

V. A. Mishchenko, R. G. Dolinska, A. L. Partsyrna

КОНТРОЛІНГ

Навчальний посібник для самостійної роботи студентів

CONTROLLING

Харків
2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

В. А. Міщенко, Р. Г. Долінська, А. Л. Парцирна
V. A. Mishchenko, R. G. Dolinska, A. L. Partsyrna

КОНТРОЛІНГ

Навчальний посібник для самостійної роботи
студентів

CONTROLLING

ФОП Павленко О. Г.
Харків
2015

УДК 658.012
ББК 65.290.2я73
М 70

Рецензенти:

Пічугіна Т. С., д-р екон. наук, проф.,
Харківський державний університет харчування та торгівлі;

Федоров А. О., канд. екон. наук, доц.,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Міщенко В. А., Долінська Р. Г., Парцирна А. Л.
М 70 Контролінг: навч. посіб. / В. А. Міщенко, Р. Г. Долінська, А. Л. Парцирна. -
Х.: ФОП Павленко О. Г. - 2015. - 144 с. Укр. / англ. мова

Розглянуто теоретичний зміст і практичні питання базових тем дисципліни «Контролінг», спрямованих на формування навичок, творчого розвитку і самовдосконалення в галузі професійної діяльності менеджера. Стислий виклад матеріалу кожної теми супроводжується запитаннями для обговорення, тестовими завданнями, глосарієм, списком рекомендованої літератури.

Для студентів вищих навчальних закладів.

CONTROLLING. V. A. Mishchenko, R. G. Dolinska, A. L. Partsyma. - Kh. :
Pavlenko O. G., 2015. - 160 p. - Ukr. / Engl. lang.

ISBN 978-966-2901-19-1

Theoretical content and practical questions of basic themes of the discipline of «Controlling» are considered. They are aimed at forming skills, creative development and self-perfection of a manager's professional activity. Compact submission of material of each theme is accompanied by control questions, tests for self-control, a glossary as well as a list of references.

For students of higher schools.

Лл.: 22. Табл.: 29. Бібліогр.: 29 назв.

УДК 658.012
ББК 65.290.2я73

ISBN 978-966-2901-19-1

© Міщенко В. А., Долінська Р. Г.,
Парцирна А. Л., 2015
© ФОП Павленко О. Г., 2015

ЗМІСТ

Вступ.....	7
<i>Тема 1. Загальна концепція, предмет, функції та завдання контролінгу.....</i>	<i>11</i>
1.1. Історичні корні контролінгу та причини його появи.....	12
1.2. Сутність контролінгу та його концепції.....	14
1.3. Функції та завдання контролінгу.....	18
1.4. Види контролінгу та його інструменти.....	19
1.5. Функції спеціаліста по контролінгу.....	23
<i>Тема 2. Управлінський облік як основа контролінгу.....</i>	<i>28</i>
2.1. Сутність та об'єкти управлінського обліку	29
2.2. Зміни у бізнес-середовищі та завдання управлінського обліку.....	30
2.3. Управлінські інформаційні потреби та стан обліку на українських підприємствах	33
2.4. Порівняльна характеристика фінансового обліку та управлінського обліку	35
2.5. Порядок формування системи управлінського обліку на підприємстві	39
<i>Тема 3. Центри відповідальності як об'єкт управлінського обліку.....</i>	<i>46</i>
3.1. Децентралізація як передмова формування центрів відповідальності.....	46
3.2. Класифікація центрів відповідальності.....	50
3.3. Фактори, що визначають вибір центрів відповідальності	54
3.4. Формування структури центрів відповідальності	56
<i>Тема 4. Показники оцінки діяльності.....</i>	<i>61</i>
4.1. Класифікація та принципи визначення показників оцінки діяльності підприємства	62
4.2. Логіко-дедуктивні системи показників управління вартістю компанії.....	65
4.3. Моделі вимірювання досягнень.....	67
4.4. Збалансована система показників	71

<i>Тема 5. Класифікація витрат</i>	80
5.1. Цілі класифікації витрат для виробництва та продажу товарів	80
5.2. Класифікація витрат для визначення собівартості продукції, ціни та прибутку	82
5.3. Класифікація витрат для прийняття рішень та планування	85
5.4. Класифікація витрат для контролю та регулювання.....	88
5.5. Методи визначення функції витрат.....	91
<i>Тема 6. Калькуляція собівартості з повним визначенням витрат</i>	99
6.1. Традиційні методи повних витрат та їх застосування	100
6.2. Первинний розподіл непрямих витрат на центри аналізу	104
6.3. Вторинний розподіл непрямих витрат на продукцію.....	114
<i>Тема 7. Методи калькуляції часткових витрат</i>	122
7.1. Метод калькуляції часткових витрат директ-костинг.....	123
7.2. Модифікований директ-костинг та метод багатоступеньової суми покриття	127
7.3. Методи та моделі СVP аналізу.....	129
7.4. Операційний леверидж як міра виробничого ризику.....	135
ГЛОСАРІЙ.....	141
ЛІТЕРАТУРА	155

CONTENTS

Introduction.....	9
<i>Theme 1. General concept, subject, functions and tasks of controlling.....</i>	<i>11</i>
1.1. Historical roots of controlling and reasons of its appearance	12
1.2. The subject matter of controlling and its concepts	14
1.3. Functions and tasks of controlling.....	18
1.4. Types of controlling and its tools.....	19
1.5. A controller's functions.....	23
<i>Theme 2. Management accounting as the basis of controlling.....</i>	<i>28</i>
2.1. The subject matter and objects of management accounting	29
2.2. Changing business environment and management accounting tasks	30
2.3. Management information needs and the state of accounting at Ukrainian companies.....	33
2.4. Comparative characteristics of financial accounting and management accounting.....	35
2.5. Procedure of establishing a management accounting system at a company.....	39
<i>Theme 3. Responsibility centers as the object of management accounting.....</i>	<i>46</i>
3.1. Decentralization as a precondition of responsibility accounting.....	46
3.2. Classification of responsibility centers	50
3.3. Factors shaping the structure of responsibility centers.....	54
3.4. The formation of responsibility centers structure	56
<i>Theme 4. Performance evaluation indicators.....</i>	<i>61</i>
4.1. Classification and principles of determining the company's performance evaluation indicators.....	62
4.2. Logical and deductive systems of indicators the company's value management.....	65
4.3. Models of performance measurement.....	67
4.4. Balanced scorecard system	71

<i>Theme 5. Classification of costs</i>	80
5.1. Objectives of cost classification for production and sale of products	80
5.2. Classification of costs for determining the product cost, price and profit.....	82
5.3. Classification of costs for decision making and planning.....	85
5.4. Classification of costs for control and regulation	88
5.5. Methods of identifying a cost function	91
<i>Theme 6. Full costing</i>	99
6.1. Traditional full costing methods and their application	100
6.2. Primary allocation of overhead costs to centers of analysis.....	104
6.3. Secondary allocation of overhead costs to products.....	114
<i>Theme 7. Variable Costing Methods</i>	122
7.1. Direct costing method.....	123
7.2. Modified direct costing or a multistage contribution margin method	127
7.3. Methods and models of CVP analysis	129
7.4. Operating leverage as a measure of production risk.....	135
GLOSSARY.....	141
REFERENCES	155